

**KOMPYUTER O'YINLARI: VIRTUAL HAQIQAT VA UNING INSONIYATGA
TA'SIRI**

Mirsoliyeva Durdonaxon

*O'zbekiston davlat san'at institutining
Qo'g'irchoq teatr aktyorligi 4-bosqich talabasi*

Kompyuter o'yinlari bugungi kunda dunyodagi eng nufuzli va ommabop o'yin-kulgilardan biriga aylandi. Ular virtual olamlarni yaratadilar, unda o'yinchilar sho'ng'ib, aql bovar qilmaydigan sarguzashtlarni boshdan kechirishlari mumkin. Ushbu maqolada biz ularning jamiyatga ta'siri, foydalari va mumkin bo'lgan salbiy tomonlarini o'rganamiz.

Kompyuter O'yinlari Evolyutsiyasi

Kompyuter o'yinlari 20-asrning o'rtalarida birinchi arkada o'yin mashinalarining paydo bo'lishi bilan boshlandi. O'shandan beri ular uzoq yo'lni bosib o'tdilar va ko'p qirrali hodisaga aylandilar. Hozirda ular shaxsiy kompyuterlar va o'yin konsollaridan tortib mobil qurilmalargacha bo'lgan turli xil platformalarda mavjud.

Virtual olamlar va sarguzashtlar

Kompyuter o'yinlarining asosiy jihatlaridan biri bu virtual olamlarga sho'ng'ish qobiliyatidir. O'yinlar "Elder Scrolls" va "The Witcher" kabi o'yinchilar erkin harakatlanishi va kashf etishi mumkin bo'lgan ulkan ochiq olamlarni taqdim etadi. Bu ularga ajoyib sarguzashtlarni boshdan kechirish, qiyin jumboqlarni hal qilish va boshqa belgilar bilan o'zaro aloqada bo'lish imkonini beradi.

O'qitish va ko'nikmalarni rivojlantirish

Kompyuter o'yinlari nafaqat qiziqarli, balki o'rganishga ham hissa qo'shishi mumkin. Ta'lim o'yinlari bolalarga interaktiv usullardan foydalangan holda matematika, fan va boshqa fanlarni o'rganishga yordam beradi. Simulyatorlar sizga haydash yoki samolyotni boshqarish kabi turli xil mahoratlarda mashq qilish imkonini beradi. Bu kompyuter o'yinlarini o'rganish va turli ko'nikmalarni rivojlantirish uchun foydali vositalarga aylantiradi.

Ijtimoiy O'zaro Ta'sir

Ko'pgina zamonaviy kompyuter o'yinlari ko'p o'yinchi rejimini ta'minlaydi, bu esa ijtimoiy o'zaro ta'sirga yordam beradi. O'yinchilar jamoalarga qo'shilishlari, bir-birlari bilan raqobatlashishlari va o'yin olamlari ichida muloqot qilishlari mumkin. Bu o'xshash manfaatlarga ega odamlar uchrashishi va muloqot qilishi mumkin bo'lgan onlayn jamoalarni shakllantirish imkoniyatlarini yaratadi.

Psixologik Jihatlar

O'yinlar, shuningdek, psixologlar va inson xulq-atvori tadqiqotchilarining qiziqishini uyg'otadi. Ular o'yinchilarning his-tuyg'ulariga ta'sir qilishi, quvonch, hayajon va hatto stressni keltirib chiqarishi mumkin. Mutaxassislar kompyuter o'yinlariga qaramlik va ularning ruhiy salomatlikka ta'siri bilan bog'liq masalalarga

e'tibor berishadi.

Potentsial Xavflar

Kompyuter o'yinlarining mumkin bo'lgan salbiy tomonlari orasida quyidagilar mavjud:

Giyohvandlik: nazoratsiz va haddan tashqari o'yin vaqti giyohvandlikka olib kelishi mumkin. Odamlar o'z hayotlarining boshqa jihatlarini e'tiborsiz qoldirib, o'yinlarga juda ko'p vaqt sarflashlari mumkin.

Ijtimoiy izolyatsiya: virtual olamlarda juda ko'p vaqt o'tkazish haqiqiy ijtimoiy aloqalardan ajralishga olib kelishi mumkin.

Salomatlikka salbiy ta'sir: kompyuterda uzoq vaqt o'tkazish karpal tunnel sindromi, semirish va uyqu buzilishi kabi sog'liq muammolariga olib kelishi mumkin.

Zo'ravonlik va tajovuz: tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kompyuter o'yinlarining ayrim turlari, ayniqsa zo'ravonlikni o'z ichiga olgan o'yinlar ba'zi o'yinchilarda tajovuzkor xatti-harakatlarni kuchaytirishi mumkin.

Hosildorlikning pasayishi: haddan tashqari o'yin vaqti ish, maktab va boshqa mas'uliyatlardan chalg'itishi mumkin, bu esa kasbiy va ta'lim yutuqlariga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Kompyuter o'yinlari: foyda va zarar

Kompyuter o'yinlari zamonaviy madaniyat va o'yin-kulgining ajralmas qismiga aylandi. Ular o'yinchilarga virtual olamlarga sho'ng'ish, turli xil his-tuyg'ularni boshdan kechirish va turli ko'nikmalarni rivojlantirish uchun noyob imkoniyatni taqdim etadi. Biroq, hayotning boshqa ko'plab jihatlarini singari, kompyuter o'yinlari ham ijobiy, ham salbiy tomonlarga ega. Ushbu maqolada biz kompyuter o'yinlarining foydalari va zararlarini ko'rib chiqamiz.

Kompyuter o'yinlarining afzalliklari:

Kognitiv ko'nikmalarni rivojlantirish: o'yinlar tanqidiy fikrlash, strategik rejalashtirish, mantiqiy va fazoviy fikrlashni rivojlantirishga yordam beradi. Ko'pgina o'yinlar o'yinchilardan qiyin jumboq va muammolarni hal qilishni talab qiladi.

Ijtimoiy o'zaro ta'sir: ko'pgina kompyuter o'yinlari o'yinchilarga virtual olamlarda muloqot qilish va hamkorlik qilish imkonini beruvchi ko'p o'yinchi rejimini taqdim etadi. Bu aloqa ko'nikmalarini rivojlantirish va onlayn hamjamiyatlarni yaratishga yordam beradi.

Reaksiya va muvofiqlashtirishni rivojlantirish: o'yinlar, ayniqsa Arkadalar va otishmalar, reaksiya va harakatni muvofiqlashtirishni yaxshilashga yordam beradi, chunki o'yinchilar ko'pincha o'yindagi voqealarga tezda javob berishlari kerak.

O'quv imkoniyatlari: ba'zi o'quv o'yinlari ma'lum ko'nikmalar yoki fanlarni o'rgatish uchun maxsus ishlab chiqilgan. Ular bolalar va kattalar uchun foydali bo'lishi mumkin.

O'yin-kulgi va stress: kompyuter o'yinlari band bo'lgan kundan keyin dam olish va dam olishning ajoyib usuli bo'lib xizmat qilishi mumkin. Ular o'yinchilarga kundalik tashvish va stressdan xalos bo'lishga imkon beradi.

Kompyuter o'yinlarining zarari:

Giyohvandlik: kompyuter o'yinlari bilan bog'liq asosiy muammolardan biri bu giyohvandlikni rivojlantirish imkoniyatidir. Odamlar kompyuterda o'yin o'ynash uchun juda ko'p vaqt sarflashlari mumkin, bu ularning sog'lig'i va ijtimoiy munosabatlariga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Faoliyatning pasayishi: kompyuterda o'tkazgan uzoq soatlar jismoniy faollikning pasayishiga olib kelishi mumkin, bu esa sog'liq muammolariga olib kelishi mumkin, masalan

Uyqu buzilishi: kechgacha o'tirgan o'yinchilar uyqu buzilishiga duch kelishlari mumkin, bu esa o'z navbatida ularning jismoniy va ruhiy salomatligiga ta'sir qilishi mumkin.

Agressiya va zo'ravonlik: ba'zi tadqiqotlar kompyuter o'yinlarini ba'zi o'yinchilarda tajovuz va zo'ravonlikning kuchayishi bilan bog'laydi, ayniqsa ular zo'ravon va zo'ravon o'yinlar o'ynasa.

O'qish qobiliyatining pasayishi: virtual olamlarda o'tkaziladigan uzoq vaqt o'qish va ishdan chalg'itishi mumkin, bu esa kasbiy va ta'lim yutuqlariga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, kompyuter o'yinlari ham ijobiy, ham salbiy tomonlarga ega. Jismoniy va ruhiy salomatligingizga, shuningdek, ijtimoiy munosabatlaringizga putur etkazmasdan, ushbu o'yin-kulgidan maksimal darajada foydalanish uchun o'yin va hayotning boshqa jihatlari o'rtasida muvozanatni saqlash muhimdir. Vaqtni ehtiyotkorlik bilan boshqarish va o'yinlarni ongli ravishda tanlash kompyuter o'yinlarini hayotingizning ijobiy tomoniga aylantirishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN WEB-SAYTLAR:

1. Tafakkur.net sayti
2. Ziyouz.com sayti
3. Qomus.info sayti
4. Saviya.uz sayti
5. Shosh.uz sayti
6. Vikipediya
7. Yoair.com sayti